

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM ALAN ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİNİN ÇOCUK KİTABI SEÇME ÖLÇÜTLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

A.Oğuzhan KILDAN*

Bahar GÜMRÜKÇÜ BİLGİCİ**

Özet

Bu araştırma, okul öncesi eğitim alan çocukların ebeveynlerinin çocuk kitabı seçme ölçütlerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Kastamonu il merkezinde altı ana sınıfına devam eden 102 çocuğun ebeveyni oluşturmaktadır. Araştırmada bilgi toplamak için; (a) Kişisel Bilgi Formu (b) Görüşme Formu kullanılmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden “betimsel analiz” kullanılırken ayrıca ebeveynlerin verdikleri cevapların yüzdesi de sayısal olarak ifade edilip yorumlanmıştır. Araştırmanın verilerinin analizi sonucunda, ebeveynlerin çocuklarına ilk kitaplarını genellikle dört ve beş yaşlarında aldıkları, çocuklarına kitap satın alırken kitabın boyutunu ve ağırlığını dikkate almadıkları; fakat özellikle yaş grubu, yazar ve yayınevini önemsedikleri bulunmuştur. Aynı zamanda kitap seçerken en önemli kriter olarak, çocuk kitabının “hangi yaş aralığındaki çocuklara hitap etmesi gerektiği” ve “konusu” olduğunu ifade etmişler, “fiyat ve dayanıklılık durumunu” ise en son iki kriter olarak belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan ebeveynler genel olarak, çocuk kitaplarının eğitici ve ders verici nitelikte olması gerektiğini savunurken, kitapların çocukların hayal dünyalarını geliştirirken, özellikle ilgi ve ihtiyaçlarına hitap etmesi gerektiğini de belirtmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Çocuk kitapları, ebeveyn görüşleri, okul öncesi eğitim

Giriş

Bilgi çağı olarak adlandırılan günümüz zaman diliminde, yüzyıllardır yegâne bilgi kaynağı olarak kullanılan kitaplar, eski önemini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıyadır. “Bilgisayar, TV, Video vb. teknolojik araçlar kitapların yerini tutabilir mi?” sorusu, birçok araştırmacının ilgisini çekmektedir. Bu araştırmacıların bir kısmı, bu araçları öğretim teknolojisi olarak adlandırırken, bu araçların günümüz eğitim sistemi içerisinde önemli bir yeri olduğunu ve görseelliğin öğrenmeyi önemli düzeyde etkilediği gerçeğinden yola çıkarak, bundan sonra da formal eğitim ve öğretim sürecinde kullanımlarının giderek artacağını ifade etmektedir. Özellikle çocukların öğren-

* Yrd. Doç. Dr.; Kastamonu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, Kastamonu

** Anasınıfı Öğretmeni; Seydiler Şehit Ersin Yenel İlköğretim Okulu, Kastamonu

me şeklinin somutlaştırma ve görselliğe dayandığı dikkate alındığında, çocuk kitaplarının ve erken çocukluk yıllarında çocukla kitabı paylaşacak olan ebeveynlerin bu durumu göz ardı etmemesi gerekmektedir.

Bir çocuğun sosyal ilişkiler açısından ilk tecrübeleri, aile ortamı içerisinde olur. Bu yüzden, çocuğun sosyalleşmesinde aile çok önemli bir rol oynar. Aile hayatı, sosyal tecrübeler açısından çok zengin fırsatlar sunduğu için, ebeveynler ve kardeşler arasındaki ilişkilerin, bir çocuğun sosyalleşmesi açısından etkili olduğunu beklemek mümkündür. Çocuğun, ebeveynleriyle olan günlük etkileşimleri, onun kendi sosyal dünyası için bir laboratuvar işlevi görmektedir (Akt. Laible vd., 2004, 552). Çünkü çocuklar diğer insanlarla kuracakları ilişkilerinin temelini aileleri içerisinde atmaktadır.

Çocuğun sosyalleşmesini belirlemede en önemli faktör, ebeveynlerin davranışları olduğu düşünülürken, ebeveynlerin çocuk büyütme yönelik sahip oldukları tutumların çocuğun öz güveni üzerinde doğrudan bir etkiye sahip olduğu unutulmamalıdır. Çocuğun öz güven gelişimini etkileyen ise ebeveyn ve çocuk arasındaki ilişkinin kalitesidir (Akt. Warash ve Markstrom, 2001, 486). Bu ilişki ve iletişim düzeyi çocuğun gelecekteki bütün sosyal ve akademik hayatını doğrudan etkilemektedir.

Çocukların gelişimleri hakkında yeterli bilgi düzeyine sahip olmayan yetişkinler, kendilerinin söylediği her cümlenin çocuklar tarafından aynen algılandığı düşüncesine sahiptir. Birçok yetişkinin kendi aralarındaki iletişimde bile böyle bir sürecin söz konusu olmadığı varsayıldığında, iletişim sürecindeki mesajların alıcıya tam ve net olarak ulaşması, özellikle yetişkin-çocuk iletişimde tam anlamıyla mümkün gözükmemektedir. Öncelikle çocukların kelime dağarcığı ve alıcı dil becerilerinin yetişkinlerden farklı olduğu dikkate alınacak olursa yetişkin-çocuk iletişimde sadelik ve anlaşılabilirlik daha da önem kazanmaktadır.

3-4 yaşlarındaki çocuklar, benmerkezci düşünceye sahiptirler. Sahip oldukları dünya, gördükleri, duydukları, dokundukları ve işittikleridir. 5-6 yaşlarındayken çocuklar kavramsal ilişkileri, dün, bugün ve yarının gerçek anlamını anlamaya başlamalarına rağmen, bunları zihinlerinde özetlemekte zorlanırlar (Cohen, 1998).

3-6 yaş arasındaki çocuklar, dünyayı anlama ve algılamaya ilişkin yaşantıya yeterince sahip değildir. Kitaplar, onlara farklı kişi ve zaman dilimlerindeki deneyimleri aktaran ve dünyayı anlama ve algılama konusunda onlara rehberlik edebilecek çok önemli araçlardır.

İyi bir çocuk kitabı, çocuğun ilgisini ve ruhsal ihtiyaçlarını karşılayan; fakat her şeyden önce çocuğun zevkle okuduğu bir eserdir. Çocuklar kendi yetenek ve çevrelerinin etkisine göre değişik yaşlarda değişik konulara ilgi duyarlar. Okul öncesi dönemde, yetenekler gelişir ve alışkanlıklar şekillenir. Konuşma da bu dönemde başladığından, kitaplarda yeni kelimelerin öğretilmesine ve bol kelime tekrarı olmasına dikkat edilmelidir (Gönen, 1994, 91).

Yetişkinler için yazılan eserlerde olduğu gibi çocuklar için yazılan eserlerde de tema bulunmalıdır. Yazarın çocuklara ne gibi mesajlar ulaştırmak istediğini; hangi tavır ve hedef davranışları kazandırmak istediğini belirleyerek yola çıkması gerekir (Konar, 2004, 56). Çocuklar için hazırlanan eserlerde planlama yapılırken, okurların

bilgi seviyeleri, anlayış güçleri ve ilgileri hesaba katılmalıdır. Genel bir kural olarak çocuk eserlerinde planın son derece basit olmasına çalışılmalıdır. Plan, kısa bir giriş bölümü ile entrikalı olayları kapsayan bir gelişme ve düğüm bölümünü ve beklenmedik bir çözümlerle sonuçlanan bir bitiş bölümünü kapsamalıdır (Oğuzkan, 2000, 369). Konu, bir bütün olarak ele alınmalı, dağıtılmadan, gereksiz ayrıntılara inilmeden sunulmalı, işlenmeli ve sonuçlandırılmalıdır. Kelimeler özenle seçilmeli, çocuğun yaş ve bilgi düzeyine uygun olmalı, kelime hazinesini zenginleştirici nitelikte bulunmalıdır (Zengin ve Zengin, 2007, 124). Çocukların yaş ve gelişim düzeyleri dikkate alınarak, kitap okuma sürecine çocuklar da dâhil edilmelidir.

Kitap okuma sürecinde çocukların elleri ile kitap sayfalarını çevirmeleri onları mutlu edecektir. Kitaptaki farklı karakterlerin farklı ses tonlarıyla seslendirilmesi kitap okumayı daha eğlenceli hale getirir. Daha önce okunmuş kitapların çocuklar tarafından özellikle ilgi çekici bölümlerinin ezberlendiği görülmüştür. Bu durumda çocuklar, özellikle bu ilgi çekici bölümlere tekrar geri dönmek isteyebilir ve bunu yapmaktan mutluluk duyar (Latimore, 2002, 5) .

Okul öncesi eğitim kurumlarında hikâye öncesinde ve sonrasında kitaptaki resimler hakkında konuşmak hikâyenin anlaşılmasını destekleyecektir. Ayrıca çocuklara “Ne hissediyorsun, bu durum hakkında ne düşünüyorsun? Niçin?” gibi sorular sormak, çocukların duygularını tanımlama açısından da dönüt olacaktır (House ve Rule, 2005, 290).

Dyer-Seymour ve vd. (2004) okul öncesi çocuklarına yönelik olarak hazırlanan Amerikan ve Japon çocuk kitaplarını psikolojik içerik açısından incelemişler ve çocuk kitaplarının tek bir kültürel özellik taşımadığı sonucuna varmışlardır.

Tour-Gonen (2000) tarafından çocuk kitapları içerisinde bulunan değerler analiz edilip şu başlıklar altında tanımlanmıştır: (a) Kişisel-bireysel değerler, (b) kişiler-arası değerler, (c) içsel, toplumsal değerler (Akt.Court ve Rosental, 2007, 409).

Kişisel-bireysel değerler içerisinde; (1) kendini kabul ve bireysellik, (2) çalışkanlık, azim ve girişimcilik, (3) öğrenme ve anlama, (4) duyarlılık ve nezaket, (5) gerçekçilik, olgunluk ve uyumluluk, (6) mutluluk ve maneviyat, (7) yaratıcılık, mizah ve oyun, (8) eleştirel düşünce ve sosyal eleştiri yer alırken, kişiler arası değerler arasında; (1) karşılıklı saygı ve arkadaşlık, (2) sevgi ve aile içerisinde saygı, içsel, toplumsal değerler içerisinde ise; (1) gelenekler, (2) kanun ve düzene saygılı olma, (3) ülkesini ve milletini sevmek, (4) doğayı koruma ve sevmek yer almaktadır.

Çocuk kitapları yetişkinler için yazılan kitaplardan birçok açıdan farklılık göstermektedir. Çünkü çocuk kitaplarının vereceği mesajların o dönemdeki çocukların gelişim özellikleri açısından, dünyayı ve olayları anlama ve algılamalarına negatif mesajlar vermemesi gerekmektedir.

Okul öncesi dönemdeki çocuklara kitap seçerken bazı noktalara dikkat edilmelidir (Turla, 2001, 423): (1) Hikâyedeki plan basit, akıcı ve ilginç olmalıdır. (2) Karakterler inandırıcı, dürüst ve tam tanımlanmış olmalıdır. (3) Bilgi veriliyorsa çocuğun deneyimini geliştirecek ve katkı sağlayacak şekilde verilmelidir. (4) Kitap birçok kullanıma uygun malzemenle yapılmalıdır. (5) Kitap içeriği ile çocuğa neşe verilmelidir. (6) Dil, çocuğun yaşına ve hikâyeye uygun olmalıdır. (7) Çocuklar mutlu oldukları ve anlamlı, tatmin edici sonuçları severler. (8) Değişik kültürlerin ve insan

Tablo 1: Araştırmada Yer Alan Ebeveynlerin Demografik Özellikleri

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER		ÇALIŞMA GRUBU	
		N	%
Ebeveynlerin Öğrenim Düzeyi	1. İlkokul Mezunu	38	37,3
	2. Ortaokul Mezunu	10	9,8
	3. Lise Mezunu	22	21,6
	4. Üniversite Mezunu	32	31,3
	Toplam	102	100,00
Ebeveynlerin Meslekleri	1. İşçi	21	20,6
	2. Memur	37	36,2
	3. Serbest Meslek	16	15,7
	4. Diğer	28	27,5
	Toplam	102	100,00
Ebeveynlerin Ortalama Gelir Düzeyi (Aylık) (TL)	1. 0-600	36	35,4
	2. 601-1200	34	33,3
	3. 1201 ve üstü	32	31,3
	Toplam	102	100,00

Tablo 1 incelendiğinde ebeveynlerin öğrenim düzeyi açısından en fazla oldukları grubun ilkökul mezunu % 37,3, en az olduğu grubun ise ortaokul mezunu % 9,8 olduğu görülmektedir. Meslekler içerisinde memurlar % 36,3'ünü oluştururken, serbest meslek % 15,7'sini oluşturmaktadır. Çalışma grubunda yer alan ebeveynlerden 600 TL ve altında geliri olduğunu ifade eden ebeveynlerin oranı % 35,3 iken, % 31,3'ü 1200 TL ve üzerinde geliri olduğunu ifade etmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan ebeveynlerin demografik özelliklerinin tanımlanması amacıyla araştırmacılar tarafından kişisel bilgi formu hazırlanmıştır. Bu formda ebeveynlerin meslekleri, eğitim durumları ve gelir düzeyleri gibi bilgiler yer almaktadır. Araştırmadan elde edilen veriler araştırmacılar tarafından oluşturulan "Görüşme Formu" ile toplanmıştır. "Görüşme Formu", ilgili kaynakların taranması, konu ile ilgili uzmanların görüşlerinin alınması ile oluşturulmuştur. Görüşme formu 8 sorudan oluşmaktadır. Bu sorular ebeveynlerin genel olarak, (a) çocuk kitaplarını satın alırken kitapların fiziksel özellikleri ile ilgili görüşleri, (b) çocuk kitaplarını satın alırken, kitapların içerik ve çocukların gelişim özelliklerine uygunluğu açısından görüşleri, (c) çocuk kitaplarını satın alırken, kitapların öğreticilik ve eğiticiliği açısından görüşlerini içermektedir.

Verilerin Analizi

Araştırmanın temel amacı ile ilgili kaynaklar tarandıktan sonra, probleme ilişkin alt problemler oluşturulmuş ve görüşme soruları belirlenmiştir. Ebeveynler ile görüşme yapıldıktan sonra elde edilen veriler gruplandırılmış ve organize edilmiştir. Son olarak elde edilen veriler organize edildikten sonra ilgili araştırmalarla desteklenip, yorumlanmıştır.

özelliklerinin tanıtılmasını sağlayan yansız ve ön yargısız resim ve konuları içeren kitaplar seçilmelidir.

Mevlana, yüzyıllar önce; “Ne anlatırsan anlat, anlattığın şey karşıdakinin anladığı kadardır” derken, sadece yetişkin-çocuk iletişimde değil, yetişkinler arasındaki iletişimde de benzer problemler olduğu gerçeğini ortaya koymuştur. Çünkü kelimelere verilen anlam, her birey için farklı şemalardan oluşmaktadır. İletişim sürecinde kullanılan kelimelerin anlamı bireyden bireye fark ederken, çocukların bu kelimelerle ilgili anlamlandırma süreçlerinin biraz daha basit olduğu söylenebilir. Piaget, bu durumu bilişsel gelişim kuramında, somutluk ve soyutluk açısından ele alırken, yapılandırmacı yaklaşım bağlamında ise, bilişsel yapılandırmanın anlamlandırma sürecinin her birey için farklı olduğunu vurgulamaktadır.

Amaç

Bu araştırmanın amacı erken çocukluk döneminde okul öncesi eğitim alan çocukların ebeveynlerinin çocuk kitabı seçme ölçütlerinin belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Ebeveynler, okul öncesi eğitime devam eden çocuklarına ilk kitaplarını ne zaman almışlardır?
2. Fiziksel özellikleri açısından çocuk kitapları nasıl olmalıdır? Ebeveynler kitap satın alırken bu özellikleri dikkate almakta mıdır?
3. İçerik ve çocukların gelişim özellikleri açısından çocuk kitapları nasıl olmalıdır? Ebeveynler kitap satın alırken bu özellikleri dikkate almakta mıdır?
4. Eğitcilik ve öğreticilik açısından çocuk kitapları nasıl olmalıdır? Ebeveynler kitap satın alırken bu özellikleri dikkate almakta mıdır?

Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden “betimsel analiz” kullanılmıştır. Betimsel analizde dört aşama vardır (Yıldırım ve Şimşek, 1999, 159): (1) Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma, (2) tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, (3) bulguların tanımlanması, (4) bulguların yorumlanması. Bu araştırma; verilerin önceden belirlenen temalara göre düzenlenip, yorumlandığı için betimsel analiz olarak tanımlanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2009–2010 öğretim yılında Kastamonu il merkezinde altı ilköğretim okuluna (Vali Aydın Arslan İlköğretim Okulu, 23 Ağustos İlköğretim Okulu, Ali Fuat Darendel İlköğretim Okulu, Şerife Bacı İlköğretim Okulu, Cumhuriyet İlköğretim Okulu, Gazipaşa İlköğretim Okulu) bağlı ana sınıflarına devam eden çocukların ebeveynleri oluşturmaktadır. Bu çalışmada toplam 102 ebeveynle görüşme yapılmış ve veriler bu görüşmeler sonucunda elde edilmiştir. Araştırmada yer alan ebeveynlerin demografik bilgileri Tablo 1’de verilmiştir.

Bulgular ve Tartışma

Araştırmada kullanılan sekiz adet görüşme sorusunun analizi sonucunda bulgular dört başlık altında toplanmıştır.

1. Çocuk ve Kitapla Tanışma

Birçok ebeveyn ve okul öncesi eğitimcisi, çocukların çevresine uyum sağlaması ve ileride kullanacağı akademik, sosyal bilgi ve becerileri kazanması için endişeli bir yarış içerisinde. Bu yüzden geçirilen her zaman dilimi öğrenme için bir fırsat olarak algılanmakta ve çocukların oyunları bile onların sosyal becerileri için kritik bir süreç olarak değerlendirilmektedir.

Çocuk kitapları, öncelikle evde ebeveyn ve çocuk arasında, daha sonra ise okul öncesi eğitim kurumunda öğretmen ile çocuk arasında pozitif bir etkileşim sürecini içeren, amacı çocukların dil gelişimi için yeni kelimeler öğrenmelerinin yanında, eğitici ve öğretici bilgi aktarımının olduğu ve ebeveynin ya da öğretmenin becerisine göre eğlenceli olabilen önemli araçlardır.

Çocukların erken yaşlardan itibaren kitaplarla tanıştırılması onların öncelikle dil ve bilişsel gelişimi açısından çok önemlidir. Duygu paylaşımı, duyguları ifade ediş biçimi, toplumsal davranışların kazanılması, hayal gücünün zenginliği ile yaşamın renklenmesi kitaplar yolu ile kolaylaşabilmektedir (Tür, 2001, 416).

Ebeveynlerin çocuklarına her gün birkaç dakika kitap okumaları çocukların ileride okuma ve yazmayı öğrenmelerini ve diğer öğrenme becerilerini olumlu yönde etkileyecektir (Latimore, 2002, 5). Okul öncesi dönemde kitapla ilgili deneyimler, çocukların daha sonraki yıllarda okumayı öğrenmeye karşı duygu ve tutumlarını oluşturmada ilk adımdır. Bu yaşta tutumlar genellikle diğer çocukları ya da yetişkinleri örnek alarak kazanıldığı için okul öncesi öğretmenin de kitap sevgisi kazandırmada önemli bir rolü vardır (Gürkan, 1993, 50).

Günümüzde ebeveynlerin çocuklarının eğitimi ve gelişimi hakkında daha fazla ilgili olmaları beklenmektedir. Bu bağlamda ebeveynlerin “çocuklarınıza ilk kitabı ne zaman satın aldınız?” sorusuna verdikleri cevaplar ve yüzdesi Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Örneklem Alınan Ebeveynlerin Çocuklarına Kitap Satın Almaya Başladıkları Yaşlar

Çocuğa Kitap Alınmaya Başlanan Yaş	N	%
1 yaş ve altı	7	6.9
2 yaş	11	10.8
3 yaş	16	15.7
4 yaş	23	22.5
5 yaş	42	41.2
6 yaş	3	2.9
TOPLAM	102	100.0

Tablo 2 incelendiğinde ebeveynlerin % 97,1'inin çocuklarına aldıkları ilk kitabın altı yaşından daha küçük oldukları zaman diliminde olduğu görülmektedir. İlk kitabı bir yaşında alanların oranı ise % 6,9'dur. Araştırmada okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerin çocuklarına kitap almaya başladıkları yaş en yüksek oranda beş yaş olarak (% 41,2) ortaya çıkmıştır.

2. Fiziksel Özellikleri Açısından Çocuk Kitapları

Çok küçük yaşlardan itibaren kitapla tanışan çocuk, ona dokunmak isteyecek, onun sayfalarını çevirecek, bazen yere fırlatacak ya da düşürecek, dolayısıyla bir oyuncakla oynuyormuş gibi kitabı ile zaman geçirecektir. Bu yüzden çocukların kitap ile tanışma sürecinde kitabın dayanıklı olması ve çabuk yırtılmaması gerekmektedir.

Kitapların yapımında sağlam, kolay yıpranmayan malzemelerin kullanılmış olması gerekir. İlk yıllardaki kitaplarda bez, vinileks ya da karton sayfaların olması hem dayanıklılık hem de sayfaların çocuk tarafından kolaylıkla çevrilebilmesi açısından oldukça yararlıdır (Tür, 2001, 416).

Tablo 3'te ebeveynlerin "çocuk kitabını satın alırken ne tür malzemelerden yapılmış olmasına dikkat edersiniz? Dayanıklı olması için nasıl özelliklere sahip olması gerekir?" sorusuna verdikleri cevaplar yer almaktadır.

Tablo 3: Örneklemeye Alınan Ebeveynlerin Çocuk Kitabı Satın Alırken Kitabın Dış Yapı Özelliğine İlişkin Görüşleri

Kitapta Dış Yapı Özelliği	N	%
Dayanıklı malzeme kullanılmış olmalı	50	49
Kaliteli kâğıttan olmalı	26	25
İyi ciltlenmiş olmalı	6	6
Önemli değil	20	20
Toplam	102	100.0

Tablo 3 incelendiğinde ebeveynlerin % 49'unun kitapların dayanıklı malzemelerden yapılması gerektiği, % 25'inin kaliteli kâğıt kullanılması gerektiği, % 6'sının iyi ciltlenmiş olması gerektiği konusunda fikir belirtmelerine karşın, % 20'si ise kitapta kullanılan malzemelerin önemli olmadığını görüşünü ifade etmiştir.

Saçkesen (2008)'in yaptığı araştırmaya göre, ebeveynlerin kitap seçim kriterlerinde fiziksel özellikler konusunda meslekler arasında herhangi bir fark bulunmamıştır. Ancak kitapların özelliklerle içerik (konu ve tema) belirlenmesi konusunda memur meslek grubundan olanların diğer meslek gruplarına göre daha bilinçli davrandıkları ve daha başarılı oldukları görülmüştür. Bu durumun memur kesiminin eğitim ve sosyal kültür seviyesinin yüksek olmasının, kitap seçiminde daha etkin ve başarılı olduğundan kaynaklandığı varsayılmıştır.

Kitapların alıcılar tarafından fark edilmesi, okuyucuya ulaşması için çok önemlidir. Günümüzde yetişkinlere hitap eden birçok kitap bile bu kriteri dikkate alarak tasarlanırken, çocuk kitaplarının dış yapı özelliğinin önemi yadsınmaz. Bu konuda bir ebeveyn;

“Kolay kırılmayan, yıpranmayan ve düşük gramajlı kâğıdın kullanılmadığı kitapları tercih ederim. Kitabın dayanıklı olması için kapağının özellikle kalın olması, kaliteli malzemeden yapılması gerekmektedir” diye görüş belirtirken, başka bir ebeveyn;

“Kullanılan kâğıdın özellikle beyaz olmasına çok dikkat ederim. Çünkü bazı kâğıtlar gözü yormaktadır ve okuyucu bundan olumsuz etkilenmektedir. Kitabın dayanıklı olması için ise iyi ciltlenmiş olması ve kapağının özellikle kaliteli olması gerekir” şeklinde görüş bildirmiştir.

Tablo 4’te ebeveynlerin “kitap satın alırken, kitabın boyutunu, ağırlığını dikkate alırmısınız?” ve “satın alacağınız kitapta yazar, çizer, yayınevi ve hangi yaş grubu çocuğuna göre hazırlanmış olduğunun kitapta belirtilmesi gerekir mi? Siz buna dikkat ediyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar yer almaktadır.

Tablo 4: Örneklemeye Alınan Ebeveynlerin Çocuk Kitabı Satın Alırken Bazı Fiziksel Özelliklere İlişkin Görüşleri

	EVET		HAYIR		TOPLAM	
	N	%	N	%	N	%
Kitap satın alırken, kitabın boyutunu, ağırlığını dikkate alırmısınız?	46	45	56	55	102	100.0
Satın alacağınız kitapta yazar, çizer, yayınevi ve hangi yaş grubu çocuğuna göre hazırlanmış olduğunun kitapta belirtilmesi gerekir mi? Siz buna dikkat ediyor musunuz?”	90	88	12	12	102	100.0

Tablo 4 incelendiğinde ebeveynlerin % 45’inin çocuk kitaplarını satın alırken kitapların boyutuna ve ağırlığına dikkat ettikleri görülürken, % 55’i kitapların boyutuna ve ağırlığına dikkat etmediğini ifade etmiştir. Ayrıca ebeveynlerin % 88’i çocuk kitabı satın alırken, yazar ve yayınevine dikkat ettiğini, özellikle yaş grubuna baktığını, % 12’si ise bu ölçütlere dikkat etmediğini belirtmiştir.

İlk çocukluk olarak da adlandırılan 2–6 yaş döneminde, çocuklar değişik boyutlardaki kitaplarla karşılaştırılmalıdır. İlk yıllarda çocuğun bir oyuncak gibi dilediği yere taşıyabileceği hacim ve ağırlıkta olan, el ve göz yapısına uygun küçük kitaplar; gittikçe özel biçimli ve değişik boyutlardaki kitaplarla da desteklenmelidir (Sever ve diğ., 2007, 41). Okul öncesi çocuğu oyun döneminde olduğu için başlangıçta kitaplara bir oyun aracı olarak bakabilmektedir. Bu yüzden kitapların boyutu ve ağırlığı çocukların ilk kitapları için bu ölçüt dikkate alınarak belirlenmelidir. Bu konuda bir ebeveyn;

“Boyut, ağırlık gibi özellikler, çocuğun kitabı eline alıp inceleyebilmesi için çok önemlidir. Hafif, kolay açılabilir, zararlı boyaların kullanılmadığı, yıpranmaya karşı dirençli kitapları tercih ettiğini” ifade etmiştir.

Tablo 5’te ebeveynlerin “çocuk kitabı satın alırken, (a) fiyat, (b) konu, (c) resim, (d) kitap kapağı, (e) yazar, (f) dayanıklılık ve (g) yaş aralığı kriterlerini önem sırasına göre sıralasaydınız en önemli kriteriniz hangisi olurdu?” sorusuna verdikleri cevaplar yer almaktadır.

Tablo 5: Örneklemeye Alınan Ebeveynlerin Çocuk Kitabı Satın Alırken En Önemli Kriterlerine İlişkin Görüşleri

Kitap Alırken En Önemli Kriter	N	%
1. Yaş Aralığı	45	44
2. Konu	27	26
3. Yazar	14	14
4. Resim	7	7
5. Kitap Kapağı	6	6
6. Fiyat	2	2
7. Dayanıklılık	1	1
Toplam	102	100.0

Tablo 5 incelendiğinde ebeveynlerin % 44'ünün kitap alırken en önemli kriterlerinin yaş aralığı olduğunu belirttikleri görülmektedir. Yaş aralığını sırası ile konu % 26 ve yazar % 14 takip etmektedir. Araştırmaya katılan ebeveynlerin en önemsiz kriterleri ise dayanıklılık %1 ve fiyat % 2 olarak ortaya çıkmıştır.

Gündüz Sağlam (2007)'in yaptığı araştırmada, okul öncesi dönemde olan çocukların anne-babalarının cinsiyetleri ile çocuk kitaplarını değerlendirmeleri arasındaki farklılıklara bakılmıştır. Buna göre, babaların kitap kapağı, kitapta yazıdan çok resim bulunması, şiddet ve korku unsurlarının bulunmaması, hikâyenin bir plan dâhilinde anlatılması, farklı kültürlerle yer verilmesi, çocuğun sebep-sonuç ilişkilerini kavraması, hayal dünyası ile gerçek dünya arasında bir köprü kurması ve kitabın çocuğa drama yapmasına imkân vermesi konusunda annelere göre daha az duyarlılık gösterdiği ortaya çıkmıştır.

3. Çocukların Gelişim Özellikleri ve Çocuk Kitapları

Kitapların çocuğa yararlı olabilmesi için ona sunulan kitapların öncelikle yaş ve gelişim düzeyine uygun olması gerekmektedir. Kitabın göze hitap eden özellikleri ve içeriği de çok önemlidir. Çünkü yaşa bağlı olarak kitabın özelliklerinde de bir takım farklılıklar vardır (Tür, 2001, 416). İyi bir çocuk kitabı, çocuğun kendisini daha iyi tanımasını, davranışlarını değiştirebilmesi ve kişiliğini geliştirebilmesi için ona kılavuzluk eder. Aynı zamanda çocuğun resme, müziğe ve diğer sanat dallarına karşı ilgi duymasına da yardım edebilir (Şirin, 1994).

Tablo 6'da ebeveynlerin çocuk kitabı satın alırken, "kitaptaki dil özelliklerinin, çocuğunuzun gelişim dönemine uygun olup olmadığına dikkat eder misiniz? Buna hangi kriterlere göre karar verirsiniz?" sorusuna verdikleri cevaplar yer almaktadır.

Tablo 6: Örneklemeye Alınan Ebeveynlerin Çocuk Kitabı Satın Alırken Bazı Gelişimsel Özelliklere İlişkin Görüşleri (1)

	EVET		HAYIR		TOPLAM	
	N	%	N	%	N	%
Kitaptaki dil özelliklerinin, çocuğunuzun gelişim dönemine uygun olup olmadığına dikkat eder misiniz? Buna hangi kriterlere göre karar verirsiniz?	97	95	5	5	102	100.0

Tablo 6 incelendiğinde araştırmaya katılan ebeveynlerin % 95'inin çocuk kitaplarındaki dil özelliklerinin kendi çocuklarının gelişimlerine uygun olup olmadığına dikkat ettiklerini belirttikleri görülmektedir.

Ebeveynler, kitapların çocuklarının gelişim özelliğine uygunluğunu belirlemede genelde (a) yazı ve resimlerin büyüklüğü, (b) bilinen klasik kitaplar olmaları, (c) çocukların anlayabileceği kelimelerin kullanımı, (d) uzun cümleler yerine, kısa ve basit cümle kullanımı kriterleri kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu durumu bir ebeveyn;

"Uzun cümleler yerine, çocuğumun anlayabileceği, yalın bir üslubun kullanıldığı kitapları seçmeye çalışırım" diye ifade ederken, başka bir ebeveyn;

"Çocuğun ana dilini kazanmasına katkı sağlaması, doğru düşünüp doğru algılar elde edebilmesi, dilini tüm yönleriyle doğru olarak öğrenebilmesi açısından çocuk kitaplarını çok önemsiyorum. Bu yüzden çocuğuma kitap alırken, kitabın bu özelliğine mutlaka dikkat ederim" şeklinde görüş bildirmiştir.

Okul öncesi dönemdeki çocuk kitaplarında resim çok önemli bir yer tutmaktadır. Çünkü resimler duyguları, düşünceleri ve olayları tam ve doğru olarak yansıtmak zorundadır. İletişim sürecinde jest ve mimikler ne kadar önemli ise, çocuk kitaplarındaki resimler o kadar önemlidir. Çocuklar kitaplardaki resimlerle düşünsel süreçler yaşayacak ve bu sayede yaratıcılıkları da artacaktır.

Okul öncesi dönemdeki çocuk kitaplarındaki resimlerin niteliğini sınavabilmek için şu sorular sorulabilir (Sever ve diğ., 2007, 49): (1) Çocuğun yakın çevresindeki nesne ve varlıkları, yalın çizgilerle, renklerle görselleştirebilmiş mi? (2) Çocuğun ilgisini çekebilecek, çocukla kitap arasında sevgi bağı oluşturabilecek özellikler taşıyor mu? (3) Yazılı metin desteği olmaksızın, çocukların izleyerek öyküler/masallar oluşturmasına olanak sağlıyor mu? (4) Yazılı metnin anlam evrenini görsel öğelerle destekleyerek çocuk için çok uyarınlı bir iletişim ortamı yaratıyor mu? (5) Çocuğun düş ve düşünce gücünü uyarıyor mu? (6) Güldüren, düşündüren, hüzünlendiren kurgularıyla, çocukların değişik duygu durumlarını tanımalarına olanak sağlıyor mu?

Tablo 7'de ebeveynlerin çocuk kitabı satın alırken, "kitabın içindeki resimlerin gerçek hayata uygunluk göstermesi sizin için önemli midir? Kitaptaki resimler, çocukların ilgisini çekmesi için nasıl tasarlanmalıdır?" sorusuna verdikleri cevaplar yer almaktadır.

Tablo 7: Örnekleme Alınan Ebeveynlerin Çocuk Kitabı Satın Alırken Bazı Gelişimsel Özelliklere İlişkin Görüşleri (II)

	EVET		HAYIR		TOPLAM	
	N	%	N	%	N	%
Kitabın içindeki resimlerin gerçek hayata uygunluk göstermesi sizin için önemli midir? Kitaptaki resimler, çocukların ilgisini çekmesi için nasıl tasarlanmalıdır?	83	81	19	19	102	100.0

100.0 Tablo 7 incelendiğinde araştırmaya katılan ebeveynlerin % 81'inin çocuk kitaplarındaki resimlerin gerçek hayata uygun olmasını beledikleri görülmektedir. % 19'u ise bu durumun önemli olmadığını ifade etmişlerdir.

Ebeveynler kitaplardaki resimlerin genel olarak, (a) anlaşılabilir, (b) kitaptaki karakterleri doğru temsil eden, (c) canlı renkler kullanılarak, (d) resimlerin çocukların yaşlarına göre büyüklüğü ayarlanarak ve (e) resimlerin ilgi çekici ve eğlenceli olarak tasarlanması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu durumu bir ebeveyn;

Çocuk kitaplarında renklerin gerçek hayata uygunluğu önemlidir. Fakat öncelikle renklerin bilinçli kullanılması ve resimlerin anlaşılır çizilmesi gerekir. Ayrıca gereksiz ayrıntılardan da kaçınılmalıdır” şeklinde ifade ederken, başka bir ebeveyn;

Çocuk kitaplarındaki resimler, günlük yaşamdan tasarlanmalı, abartılı olmamalı ve çocuğun dünyasına seslenmelidir” demiştir. Başka bir ebeveyn ise;

Gerçekçi olmasından çok anlaşılır olması gerekir. Ayrıca bütün resimler gerçekçi olmayabilir. Hayal gücünü geliştirecek çeşitli resimler de olmalıdır. Fakat resimlerin büyüklüğü yaşa göre ters orantılı olmalı, renkler mutlaka canlı, iç açıcı olmalıdır. Çünkü renkler insan ruhunu etkiler” şeklinde görüş bildirmiştir.

4. Eğitcilik ve Öğreticilik Açısından Çocuk Kitapları

Masalların ya da edebiyatın çocukları hayatın gerçeklerinden uzaklaştırmadığı, tersine masalla büyüyen çocukların hayal güçleri geliştiği için gerçeği algılamada daha başarılı oldukları bilinen bir gerçektir (Erdoğan, 1993, 37).

Günümüz eğitim sisteminde, çocukların öğretimin ilk kademelerinden itibaren test sınavlarıyla karşılaşmaları ve yaşlılarıyla hayat boyu sürecek ve sınavlar dizisinin olduğu bir yarışla karşı karşıya olmaları, ebeveynleri, çocuklar için eğlenceyi ifade eden birçok etkinlik ve oyuna bile kullanışlılık ve öğreticilik açısından bakmaya yöneltmiştir. Bu durumdan çocuk kitaplarının da etkilenmesi muhtemeldir.

Tablo 8’de ebeveynlerin çocuk kitabı satın alırken, “kitap, konu bakımından çocuğunuzun daha çok hayal dünyasını mı geliştirmeli, yoksa ilgi ve ihtiyaçlarına cevap mı vermelidir?” sorusuna verdikleri cevaplar yer almaktadır.

Tablo 8: Örneklemeye Alınan Ebeveynlerin Çocuk Kitabı Satın Alırken Bazı Eğitcilik ve Öğreticilik Özelliklerine İlişkin Görüşleri

	Hayal Dünyasını Geliştirmeli		İlgi ve İhtiyaçları Karşılmalı		Her İkisi de Olmalı		TOPLAM	
	N	%	N	%	N	%	N	%
“Kitap, konu bakımından çocuğunuzun daha çok hayal dünyasını mı geliştirmeli, yoksa ilgi, istek ve ihtiyaçlarına cevap mı vermelidir?”	21	21	56	55	25	24	102	100.0

100.0 Tablo 8 incelendiğinde araştırmaya katılan ebeveynlerin % 55’inin kitapların çocuklarının ilgi ve ihtiyaçlarına cevap vermesi gerektiği, % 21’inin hayal dünyasını geliştirmesi gerektiğini ifade ederken, % 24’ü her ikisinin de olması gerektiğini ifade etmiştir.

İlgi ve ihtiyaçların ön planda olmasını savunan ebeveynler, çocuk kitaplarında çocukların öğrenme ihtiyaçlarının karşılanması gerektiğini, bu sayede hayata karşı daha bilinçli bir şekilde bakabilmeyi öğreneceklerini ifade ederken, hayal dünyasını

geliştirmeyi ön planda tutan ebeveynler; çocukların gelişim dönemleri itibariyle hayallere ihtiyaçları olduğunu ve bu sayede yaratıcı düşüncelerinin artacağını ifade etmişlerdir. Her ikisinin de önemli olduğunu ifade eden ebeveynler ise, iki olgunun da dengeli bir şekilde olabileceğini, çocuğun gelişiminin her ikisine de ihtiyacı olduğunu, hayatta hem hayallerin hem de istek ve gereksinimlerin olduğunu belirtmişlerdir. Bu konuda bir ebeveyn;

“Çocuk için hayal gücünün gelişimi, zihinsel ve bedensel gelişimi kadar sürekli ve mutlaka beslenmesi ve işlenmesi gereken bir olgudur. Fakat çocukların öğrenme ihtiyaçlarına cevap verilmelidir. Bu konuda mutlaka dengeli olunmalıdır. Çünkü hayal kuramamak nasıl bir eksiklikse, aşırı hayalperestlik de bir olumsuzluktur” demiştir. Başka bir ebeveyn ise;

“Öncelikle hayal dünyasına hitap etmelidir. Çünkü çocuklar hayallerle çok mutlu olurlar. Ayrıca hayal dünyasının geliştirilmesi demek, yaratıcılığını da olumlu yönde etkileyecektir” demiştir. Başka bir ebeveyn ise;

Çocuk kitapları gerçekçi olaylar üzerine inşa edilmelidir. Fakat çocuğun gerçekçi olması kaydıyla hayal kurmasına da yardım etmelidir” şeklinde görüş bildirmiştir.

Tablo 9’da ebeveynlerin çocuk kitabı satın alırken, “satın alacağınız kitabın eğitici olmasına ve kitapta saldırganlık, çıkarıcılık gibi öğelerin verilmiş biçimine dikkat eder misiniz? Bu durumdan çocuğunuzun nasıl etkilenmesini beklersiniz?” sorusuna verdikleri cevaplar yer almaktadır.

Tablo 9: Örneklemeye Alınan Ebeveynlerin Çocuk Kitabı Satın Alırken Bazı Eğitici ve Öğretici Özelliklerine İlişkin Görüşleri

	EVET		HAYIR		TOPLAM	
	N	%	N	%	N	%
Satın alacağınız kitabın eğitici olmasına ve kitapta saldırganlık, çıkarıcılık gibi öğelerin verilmiş biçimine dikkat eder misiniz? Bu durumdan çocuğunuzun nasıl etkilenmesini beklersiniz?	87	85	15	15	102	100.0

Tablo 9 incelendiğinde araştırmaya katılan ebeveynlerin % 85’inin çocuk kitaplarının eğitici olmasına dikkat ettiklerini ifade ettikleri görülmektedir. Ebeveynlerden bir kısmı isim belirtmemekle birlikte kitaplardaki bazı karakterlerin çocukları olumsuz yönde etkilediğini, çocukların bazı olumsuz karakterleri örnek alabileceklerini, bu yüzden örnek davranışların sergilendiği kitapları tercih ettiklerini ifade ederken, bir kısım ebeveynler ise olumsuz örneklerin televizyonlarda yeterince olduğunu, böyle bir bilinç düzeyinin televizyon izleme konusunda olması gerektiğini, kitapların daha çok eğlenceli yanının alınması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu konuda bir ebeveyn;

“Çocuk kitaplarının içeriğinde genel olarak iyilik, hoşgörü gibi eğitici özellikler taşımamasını, ayrıca güldürücü ve eğlenceli olmasını tercih ederim” diye görüş bildirirken, başka bir ebeveyn;

“Çocuk yalan söyleme, hırsızlık gibi hayatın negatif yanlarını da kitaplarda görebilmelidir. Fakat burada dikkat edilecek husus, sonuçta çocuğa bir ders vermesidir” demiştir. Başka bir ebeveyn ise;

“Çocuk kitaplarında kaoga eden hayvan resimlerine bile tahammül edemiyorum. Kötü insan, özellikle abartılmış kötü karakterlere dayanamıyorum. Bu tür karakterlerin çocukların ruhlarını tahmin edemeyeceğimiz kadar tahrir ettiğini düşünüyorum” demiştir.

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmanın amacı çocukları okul öncesi eğitim alan ebeveynlerin çocuklarına kitap alırken hangi ölçütleri kullandıklarını ortaya çıkarmaktır. Araştırmaya katılan ebeveynlerle yapılan mülakatlarda genel olarak şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Ebeveynlerin çocuklarına ilk kitaplarını genellikle dört ve beş yaşlarında aldıkları görülmüştür. Bu sonuç, Saçkesen (2008)'in yaptığı araştırma ile de örtüşmektedir.
- Araştırmaya katılan ebeveynler, çocuk kitaplarında dış yapı özellikleri açısından dayanıklı malzeme kullanılması gerektiği, kitaplarda kaliteli kâğıt olmasının yanında, kitapların iyi ciltlenmiş olması gerektiğini ifade etmişlerdir.
- Ebeveynler, çocuklarına kitap satın alırken kitabın boyutunu ve ağırlığını genel olarak dikkate almadıklarını, fakat özellikle yaş grubu, yazar ve yayınevini önemsediklerini belirtmişlerdir. Aynı zamanda kitap seçerken en önemli kriter olarak, çocuk kitabının “hangi yaş aralığındaki çocuklara hitap etmesi” ve “konusu” olduğunu ifade etmişler, “fiyat ve dayanıklılık durumu” ise en son iki kriter olarak belirtmişlerdir.
- Araştırmaya katılan ebeveynler çocuk kitaplarındaki dil özelliklerine ve çocuklarının gelişimine uygunluğuna özellikle dikkat ettiklerini, bu konuda yazı ve resimlerin büyüklüğü, çocukların anlayabileceği kelimelerin kullanımını, bilinen klasik kitaplar olması, kitapta kısa ve basit anlaşılır cümlelerin kullanılması gibi ölçütler oluşturduklarını ifade etmişlerdir.
- Ebeveynler genel olarak, çocuk kitaplarındaki resimlerin gerçek hayata uygunluk göstermesi gerektiğini savunurken, bu durumu resimlerin anlaşılabilir, karakterleri doğru temsil etme, canlı renkler kullanılması, çocukların yaşlarına göre tasarlanması, ilgi çekici ve eğlenceli olması ile desteklemektedirler.
- Araştırmaya katılan ebeveynler genel olarak, çocuk kitaplarının eğitici ve ders verici nitelikte olması gerektiğini savunurken, kitapların çocukların hayal dünyalarını geliştirirken, özellikle ilgi ve ihtiyaçlarına hitap etmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Yukarıda belirtilen sonuçlar çerçevesinde aşağıdaki öneriler sıralanabilir:

- Ebeveynler dört beş yaşlarında değil de daha küçük yaşlarda iken çocuklarını kitapla tanıştırmalı, onlarla mutlaka kitap okuma veya kitaptaki olayları dramatize etme gibi süreçleri yaşamalıdır.
- Ebeveynler çocuklarına kitap okurken, ebeveynle çocuk arasında farklı bir iletişim ve etkileşim süreci oluşacaktır. Bu süreç ebeveynle çocuğun bağlanma ve bağımsızlık dengesini de olumlu yönde etkileyecektir. Bu yüzden çocuklara hemen hemen her gün belirli saatlerde kitap okunmalıdır.

- Ebeveynler, okul öncesi çağdaki çocuklarına kitap okurken bu süreci olabildiğince eğlenceli hale getirmeli ve çocuğun kitap okunmasından zevk almasını sağlamalıdır. Bu sayede kitap okumayı talep eden çocuk olmalıdır.
- Televizyonun etkisinin büyük oranda hissedildiği günümüz toplumlarında çocukları kitapların büyüğü, eğitici ve eğlendirici dünyasından mahrum bırakmamak için tüm aile üyelerinin etkin bir şekilde kitap okumaları sağlanmalı ve bu durum çocuk için yaşam tarzı haline getirilmelidir.
- Yayıncılar ve yazarlar konu olarak eğiticiliği ön planda tutuyorlarsa, günümüz çocuklarının sıklıkla karşılaştıkları davranış ve uyum bozukluklarına da kitaplarında yer vermelidirler.
- Yayıncılar ve yazarlar, kitaplarda kullanabilecekleri çeşitli teknolojik gelişmeleri takip etmeli ve özellikle erken yaşlarda çocukların kitapla tanışmasına katkıda bulunmalıdırlar.
- Çocuk kitaplarının konu ve içeriği farklı ve zengin olmalıdır. Yazarlar çocukları doğrudan ilgilendiren konulardaki güncel temaları da kitaplarında ele almalıdırlar.

Kaynakça

- COHEN, Laura. R. (1998). *Developmental Considerations in Selecting Boks for Children*. Northwest regional Educational Lab., Portland, Or.; Bank Street Coll.of Education, New York, NY.; Southern Regional Council, Atlanta.
- COURT, Deborah ve Rosental, Ety. (2007). *Values Embodied in Childrens Literature used in Early Childhood Education in Israeli State Schools*. Early Childhood Education Journal, Vol. 34, No. 6, 407-414.
- DYER-SEYMOUR, Jennifer R., SHATZ, Marilyn, WELLMAN, Henry M. and MİHO T. Saito (2004). *Mental State Expressions in US and Japanesechildren's Boks*. International Journal of Behavioral Development, 28 (6), 546-552
- ERDOĞAN, Fatih (1993). *Okul Öncesi Dönemde Edebiyat Zevki*. 9. Ya-pa Okul Öncesi Eğitimi ve yaygınlaştırılması Semineri, Ya-pa yayınları, İstanbul.
- GÖNEN, Mübeccel (1994). *Okul Öncesi Dönemdeki Çocuklar İçin Kitap Seçimi. Okul Öncesi Eğitimcileri İçin El Kitabı*. (Ed. Şule Bilir) Ya-pa yayınları, İstanbul.
- GÜNDÜZ SAĞLAM, Ayşegül (2007). **Anne Baba ve Öğretmenlerin Okul Öncesi Çocuk Kitaplarını Değerlendirmesi**. Afyon Karahisar Kocetepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Afyon Karahisar.
- GÜRKAN, Tanju (1993). *Okul Öncesi Eğitimde Kitap*. 9. Ya-pa Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, Ya-pa yayınları, İstanbul.
- HOUSE, Carolyn A. and AUDREY C. Rule (2005). *Preschoolers' Ideas of What Makes a Picture Book Illustration Beautiful*. Early Childhood Education Journal, Vol. 32, No. 5, 283-290
- KONAR, Elif (2004). **1995-2002 Yılları Arasında Yayımlanan Okul Öncesi Hikâye Kitaplarındaki Bazı Kavramların İçerik ve Biçimsel Olarak İncelenmesi**. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bilim Dalı. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya.
- LAIBLE, D., CARLO, G., TORQUATI, J. and ONTAI, L. (2004). *Children's Perceptions of Family Relationships as Assessed in a Doll Story Completion Task: Links to Parenting, Social Competence, and Externalizing Behavior*. Social Development, 13, (4), 551-569
- LATİMORE, Sonja (2002). *Reading with Children: Activities for Families with Children Ages 3 to 5*. Boston, WGBH-TV, Office of Educational Resarch and Improvement. S.5.
- OĞUZKAN, A.Ferhan (2000). **Çocuk Edebiyatı**, Anı yayıncılık, Ankara.
- SAÇKESEN, Serpil (2008). **Çocuk Kitapları Seçiminde Anne Babaların ve Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi**. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- SEVER, Sedat ve diğ. (2007). **İlköğretimde Çocuk Edebiyatı**. T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını (Ed. Zeliha Güneş), Yayın no:1764. Eskişehir.
- ŞİRİN, M. Ruhi (1994). **99 Soruda Çocuk Edebiyatı**, Çocuk Vakfı Yayınları, İstanbul.
- TURLA, Ayşe (2001). Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Kitap Seçerken Dikkat Edilecek Noktalar ve Aile İle Öğretmene Düşen Görevler. **Gazi Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı**. Ya-pa yayınları. S.423-426 , İstanbul:
- TÜR, Gülseren (2001). Okul Öncesi Eğitimde Kitap seçimi, **Gazi Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı**, Ya-pa yayınları, S.416-422 İstanbul.
- YILDIRIM A. ve ŞİMŞEK, H. (1999). **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**, Seçkin Yayınevi, Ankara.
- ZENGİN, A.Yaşar ve ZENGİN, Nesrin (2007). **Çocuk Edebiyatı**, Truva Yayınları, İstanbul.
- WARASH, B.G. and MARKSTROM, C. A. (2001). *Parental Perceptions of Parenting Styles in Relation to Academic Self-Esteem of Preschoolers*. Education, 121, (3), 485-493

THE DETERMINATION OF PRESCHOOL CHILDREN'S PARENTS' CRITERIA FOR SELECTING CHILDREN'S BOOKS

A.Oğuzhan KILDAN*

Bahar GÜMRÜKÇÜ BİLGİCİ**

Abstract

This study has been conducted for the purpose of determining preschool children's parents' criteria for selecting children's books. The population of the research is made up of the parents of 102 children attending the six kindergartens in the center of Kastamonu province. A Personal Information Form and an Interview Form were used to collect data. In the research, of the qualitative research methods, a descriptive analysis method was used. The percentage of the responses of the parents was given quantitatively and they were commented on. As a result of the analysis of the data of the research, it was found that the parents bought their children's books especially at the age of four or five, they did not usually take the size and weight of the book into consideration, but they paid attention to especially the age group, authors and publishers. Furthermore, the parents expressed that the most important criteria was which age group children's books should address. However, they stated the price and durability of children's books as the last two criteria. While the parents who took part in the research usually defended that children's books should be instructive and didactic, they stated that books should address especially children's interests and needs while developing their imagination.

Key Words: Children's books, parents' views, preschool education

* Asist. Prof. Dr.; Kastamonu University, Education Faculty, Early Childhood Education, Kastamonu.

** Kindergarten Teacher; Seydiler Şehit Ersin Yenel Primary School, Kastamonu.